

ACCOUNTING RATIO ANALYSIS

(Part - I)

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මතුපිටින් දැක්වෙන තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ව්‍යාපාරයේ සැබෑ තත්ත්වය වටහාගත නොහැකි ය. ගිණුම්කරණ අනුපාත භාවිත කරමින් තොරතුරු වඩාත් අර්ථවත් ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය ලෙස සරලව අදහස් වේ

ගිණුම්කරණ අනුපාත විශ්ලේෂණයේ අරමුණු

- 1) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මතුපිටින් දැක්වෙන තත්ත්වයට වඩා ජිනි අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණාත්මකව හඳුනාගත හැකි වීම.
- 2) අනාගත මූල්‍ය තත්ත්වය, ලාභදායීත්වය, ද්‍රවශීලතාව යනාදිය අපේක්ෂාමෙන් කිරීමට හැකි වීම.
- 3) ව්‍යාපාරයේ වර්තමාන තත්ත්වයේ ඇගයීමක් කළ හැකි වීම.
- 4) ප්‍රවර්තන වර්ෂය හා පෙර වර්ෂය හෝ වෙනත් සමාන වර්ෂ සමඟ ව්‍යාපාර දත්ත සැසඳීමට හැකි වීම.
- 5) යෝග්‍ය තීරණ ගැනීමට මඟ පෙන්වීම.

තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතාව අනුව ගිණුම්කරණ
අනුපාත වර්ග

- ❖ ද්‍රවශීලතා අනුපාත
- ❖ තෝලන අනුපාත
- ❖ ලාභදායීත්ව අනුපාත
- ❖ ක්‍රියාකාරී අනුපාත
- ❖ ආයෝජන අනුපාත

ClassWork.LK

ද්‍රවශීලතා අනුපාත

කෙටිකාලීන නුඛණ්ඩන් බව ඇගයීමට ද්‍රවශීලතා අනුපාත වැදගත් වේ.

පෙර වර්ෂයේ තොරතුරු සමග හෝ සමාන වෙනත් ව්‍යාපාරයක තොරතුරු සමග සැසඳීමෙන් කෙටි කාලීන මූල්‍ය ව්‍යුහය මත තීරණ ගැනීමට ද්‍රවශීලතා අනුපාත උදව් කරගත හැකි ය.

ජංගම අනුපාතය

ජංගම අනුපාතය කෙටිකාලීන ද්‍රවශීලතාව මැනීමට භාවිතා කරයි.

මේ තුළින් ජංගම වගකීම් ගෙවා දැමීමට ඇති ශක්තිය පෙන්වයි. මෙම අනුපාතය 2 : 1 ක් ලෙස පැවතීම (ජංගම වත්කම් : ජංගම වගකීම්) යෝග්‍ය වේ.

$$\text{ජංගම අනුපාතය} = \frac{\text{ජංගම වත්කම්}}{\text{ජංගම වගකීම්}}$$

ක්ෂණික අනුපාතය

පිංගම වත්කම් වල අඩංගු නොගය සහ ඉදිරියට කළ ගෙවීම් අඩු කළ පසු පිංගම වත්කම් හා පිංගම වගකීම් සැසඳීමෙන් ක්ෂණික අනුපාතය ගණනය කරයි.

මෙය 1 : 1 ක් ලෙස පැවතීම යෝග්‍ය ලෙස සැලකේ.

$$\text{ක්ෂණික අනුපාතය} = \frac{\text{ද්‍රවශීල වත්කම්}}{\text{පිංගම වගකීම්}}$$

තෝලන අනුපාත

ආයතනයක දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය මැනීම සඳහා භාවිත කරන අනුපාත තෝලන අනුපාතයි.

ණය අනුපාතය

මුළු ප්‍රාග්ධනයෙන් ණය ප්‍රාග්ධනය කවර ප්‍රතිශතයක් ගනී ද යන්න මැනීම සඳහා ණය අනුපාතය යොදා ගනී. ස්ථිර පොලී සහිත දිගුකාලීන ණය පමණක් ණය ප්‍රාග්ධනය සේ සැලකේ.

$$\text{ණය අනුපාතය} = \frac{\text{ණය ප්‍රාග්ධනය}}{\text{මුළු ප්‍රාග්ධනය}}$$

$$\text{ණය ප්‍රාග්ධනය} = \text{දිගු කාලීන ණය}$$

$$\text{මුළු ප්‍රාග්ධනය} = \text{සා. කො. ප්‍රාග්ධනය} + \text{සංචිත} + \text{දිගුකාලීන ණය}$$

$$\text{භිමිකම් ප්‍රාග්ධනය} = \text{සා. කො. ප්‍රාග්ධනය} + \text{සංචිත}$$

පොලී ආවරණ අනුපාතය

ණය සඳහා වූ පොලිය ආවරණය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ලාභයක් ආයතනය විසින් උපයා ඇත් ද යන්න මෙම අනුපාතයෙන් සලකා බලයි. පොලී ආවරණ අනුපාතය ඉහළ අගයක් ගනී නම් ණය සපයා ඇති අයගේ ණයවල සුරක්ෂිතතාවක් ඇති බව පෙනේ.

$$\text{පොලී ආවරණ අනුපාතය} = \frac{\text{බදු පෙර ලාභය} + \text{පොලිය}}{\text{පොලිය}}$$

ණය හිමිකම් අනුපාතය / ණය සිකන්ඨ අනුපාතය

ණය ප්‍රාග්ධනය හා හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය අතර සම්බන්ධය අනුපූරකයක් ලෙස ඉදිරිපත් කරයි.

හිමිකම් ප්‍රාග්ධනයට වඩා ණය ප්‍රාග්ධනය වැඩි නම් අධිතෝලනයක් ලෙස ද හිමිකමට වඩා ණය අඩු නම් අවතෝලනයක් ලෙස ද හැඳින්වේ.

ණය ප්‍රාග්ධනය : හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය

$$\frac{\text{ණය හිමිකම් අනුපාතය}}{\text{ණය ප්‍රාග්ධනය}} = \frac{\text{ණය ප්‍රාග්ධනය}}{\text{හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය}}$$

අභ්‍යාසය - 01

- 1) තීරණ ගැනීම සඳහා ගිණුම්කරණ අනුපාත වැදගත් වන බව පැහැදිලි කරන්න.
- 2) අවශ්‍යතාව අනුව ගිණුම්කරණ අනුපාත වර්ග කර දක්වන්න
- 3) ගිණුම්කරණ අනුපාත මගින් සැසඳීමට ලක් කරන ක්ෂේත්‍ර ලියා දක්වන්න.

අභ්‍යාසය - 02

- 1) ද්‍රවශීලතා අනුපාත පිළියෙල කිරීමේ වැදගත්කම දක්වන්න.
- 2) 2022/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා හංසනි ව්‍යාපාරය හා තරගකාරී වෙනත් ව්‍යාපාරයක් වන අහිංසා ව්‍යාපාරයේ 2022/03/31 දිනට පහත තොරතුරු සැපයේ.

	හංසනි (රු.000)	අහිංසා (රු.000)
ඉතිරි බඩු තොගය	6 000	7 000
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	4 000	6 000
ඉදිරියට කළ ගෙවීම්	2 000	3 000
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	8 000	9 600
උපචිත වියදම්	4 000	2 400
මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ	6 000	8 000

එක් එක් ව්‍යාපාරවල පහත සඳහන් අනුපාත ගණනය කරන්න.

- i. ජංගම අනුපාතය
- ii. ක්ෂණික අනුපාතය

3) දුම්රියකට අතින් වඩාත් කාර්යක්ෂම ව්‍යාපාරය කුමක් ද? යන්න හේතු දක්වමින් පැහැදිලි කරන්න.

ClassWork.LK

අභ්‍යාසය - 03

- 1) තෝලන අනුපාත පිළියෙල කිරීමේ අරමුණ පැහැදිලි කරන්න.
- 2) රඹිහි ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන් පහත දැක්වේ.

	2022/03/31 (රු.000)	2022/03/31 (රු.000)
එකක් රු. 25/- ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	20 000	24 000
පොදු සංචිතය	4 000	6 000
දේපළ පිරිසත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	5 000	9 000
රඳවාගත් ඉපයුම්	11 000	6 000
12% බැංකු ණය	20 000	20 000
10% උකස් ණය (වසර 04ක)	5 000	2 000
ජංගම වගකීම්	12 000	15 000

- බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය එක් එක් වර්ෂයේ හිමිකමෙන් 10% කි.

1) එක් එක් වර්ෂ සඳහා පහත සඳහන් අනුපාත ගණනය කරන්න.

i. ණය හිමිකම් අනුපාතය

ii. ණය අනුපාතය

iii. පොලී ආවරණ අනුපාතය

2) ව්‍යාපාරයේ දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය පිළිබඳ ව ඔබේ අදහස් ඉදිරිපත් කරන්න.

අගයාසය - 04

ආයතනයක මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන් පහත දැක්වේ.

2022. 03. 31
(රු.000)

2021. 03. 31
(රු.000)

450	භාණ්ඩ නොගය	500
300	වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	200
150	මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ	300
250	වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	350
50	උපචිත වියදුම්	50

මෙම තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත සඳහන් ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.

- 1) එක් එක් වර්ෂවල ජංගම වත්කම්, හා ජංගම වගකීම් වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- 2) එක් වර්ෂයක ජංගම වත්කම් හා ජංගම වගකීම් සංසන්දනය කර ජංගම අනුපාතය ලබා ගන්න.
- 3) ජංගම වත්කම්වලින් භාණ්ඩ නොගය ඉවත් කොට ලැබෙන වත්කම් හා ජංගම වගකීම් අතර අනුපාතය ක්ෂණික අනුපාතය ලෙස පෙන්වා දෙන්න.

අභ්‍යාසය - 05

ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උදාහරණ පහත දැක්වේ.

2021. 03. 31 (රු.000)		2022. 03. 31 (රු.000)
8 000	රු. 20/- කොටස් ප්‍රාග්ධනය	12 000
2 000	සංචිත	3 000
5 000	12% බැංකු ණය	4 000
6 000	ජංගම වගකීම	9 000

- බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය එක් එක් වර්ෂවල හිමිකමෙන් 10% කි.

ඉහත තොරතුරු ඇසුරින් පහත සඳහන් පිළිතුරු ලබා ගන්න.

- 1) එක් එක් වර්ෂවල හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය වෙන වෙනම ගණනය කරන්න.
- 2) එක් එක් වර්ෂවල මුළු ප්‍රාග්ධනය වෙන වෙනම ගණනය කරන්න.
- 3) එක් එක් වර්ෂවල මුළු ප්‍රාග්ධනයෙන්, ණය ප්‍රාග්ධනය කොපමණ ප්‍රතිශතයක් ගන්නේ ද? යන්න දක්වන්න.
- 4) එක් එක් වර්ෂවල ණය ප්‍රාග්ධනය, හිමිකම් ප්‍රාග්ධනයේ අනුපූරකයක් ලෙසට ඉදිරිපත් කරන්න.
(ණය ප්‍රාග්ධනය : හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය)
- 5) එක් එක් වර්ෂවල බදු පෙර ලාභය වෙන වෙනම ගණනය කරන්න.

- 6) එක් එක් වර්ෂවල පොලී වියදුම ගණනය කරන්න.
- 7) බදු පෙර ලාභයට පොලී වියදුම එකතු කළ විට ලැබෙන වටිනාකම වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- 8) බදු පෙර ලාභයට පොලී වියදුම එකතු කළ විට ලැබෙන අගය පොලී වියදුමෙන් බෙදූ විට ලැබෙන අගය වාර සංඛ්‍යාවක් ලෙස වෙන වෙන ම ඉදිරිපත් කරන්න.

2021

2022

2023

උසස් පෙළ

ගිණුම්කරණය

ආර්ථික විද්‍යාව

ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

2021

2022

සාමාන්‍ය පෙළ

ව්‍යාපාර හා ගිණුම්කරණ අධ්‍යයනය

තනි හෝ කණ්ඩායම් පන්ති

(English & Sinhala Medium)

0763655550

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura